

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Інститут модернізації змісту освіти
Національна металургійна академія України
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Полтавський державний аграрний університет

Збірник наукових праць за матеріалами
V Всеукраїнської науково-практичної конференції

«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ Й ОПОДАТКУВАННЯ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ТЕОРЕТИЧНІ, ПРАКТИЧНІ ТА ОСВІТЯНСЬКІ АСПЕКТИ»

30-31 березня 2021 р.

м. Дніпро

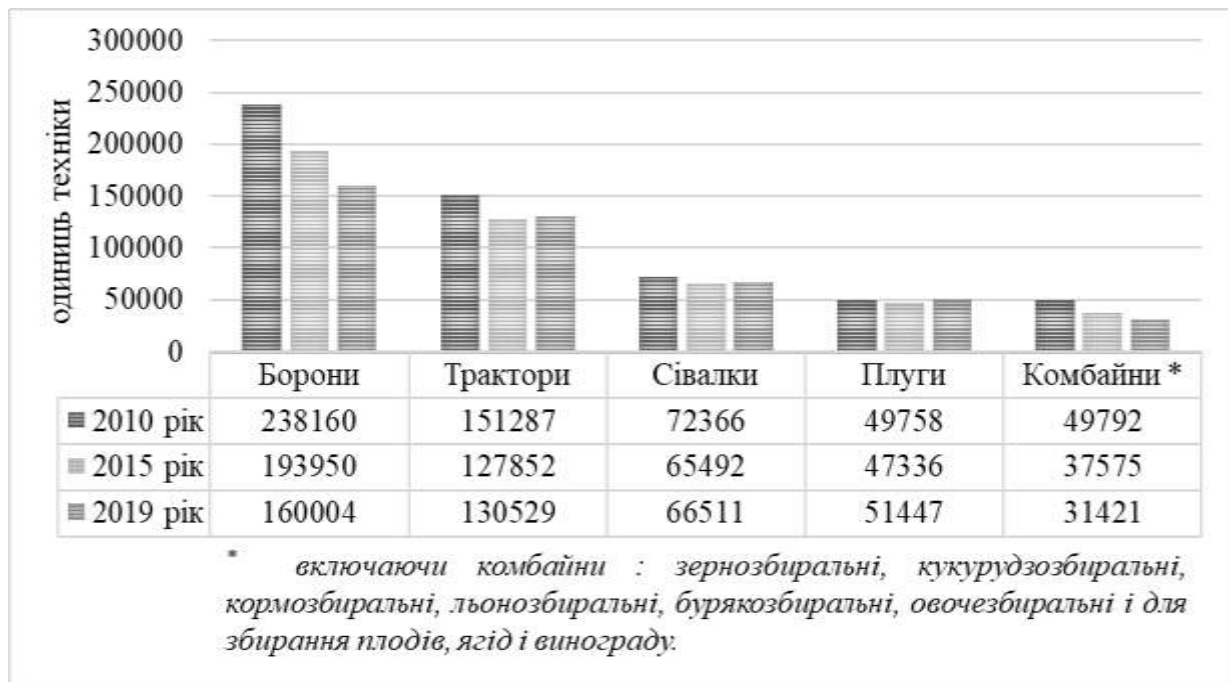
Івахненко О.М.
аспірантка кафедри маркетингу,
науковий керівник: к.е.н., доцент Чигрин О.Ю.
доцент кафедри маркетингу,
Сумський державний університет
м. Суми
E-mail: o.ivakhnenko@kmm.sumdu.edu.ua

ПРОБЛЕМИ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Аграрний сектор економіки є стратегічно важливим для будь-якої держави, бо він гарантує її продовольчу безпеку. Доля АПК в структурі ВВП України у 2019 році склала 10%. Аграрії забезпечують близько 40% валютних надходжень країни [2]. В цьому контексті важливого значення набуває система організації сільськогосподарського виробництва, визначальним елементом якої є технічне забезпечення галузі. Адже, при поліпшенні якості технічного оснащення аграрних підприємств створюються умови для прогресивного розвитку сільського господарства в цілому.

Сільське господарство має свою специфіку, яка зумовлена сезонністю виробництва, залежністю процесу виробництва від природно-кліматичних факторів, що впливає на обіг фінансових потоків, який характеризується розтягненим періодом обороту коштів. Тому, через брак вільних коштів виникають проблеми з технічним забезпеченням аграрного виробництва.

Ситуація, яка склалася в Україні, показує що рівень забезпечення аграрних підприємств сільськогосподарською технікою незадовільний. В більшості підприємств експлуатується техніка за межами амортизаційних строків. Порівняно з 2010 роком оснащеність аграрних підприємств основними видами техніки у 2019 р. значно знизилася (рис.1).

Рис.1. Наявність сільськогосподарської техніки в аграрних підприємствах України (одиниць, на кінець року) [6]

На сьогодні аграрні підприємства забезпечені технікою на 65%. Технологічна потреба сільськогосподарських підприємств у тракторах становить 280,0 тис. шт. за наявності 130,5 тис. шт. Подібна ситуація спостерігається й по інших видах сільськогосподарської техніки [3]. За розрахунками ННЦ «Інститут аграрної економіки» для виробництва сільськогосподарської продукції, на період до 2025 року, нормативна потреба в основних засобах визначена в три рази більша від фактично існуючої [5]. Проблема нестачі технологічно необхідної кількості техніки для сільськогосподарського виробництва призводить до збільшення на неї навантаження. В Україні ця проблема стоїть дуже гостро, бо спостерігається сильне навантаження на одиницю техніки. Так, наприклад, навантаження на один трактор складає 125 га та 184 га на один зернозбиральний комбайн . При цьому, навантаження на трактор в Німеччині складає 6 га, у Польщі – 9,4 га, Франції – 13 га, а на зернозбиральний комбайн в цих країнах припадає 50– 60 га ріллі , при майже незмінному навантаженні протягом останніх двох десятиліть, що пояснюється своєчасним оновленням техніки [3, 7]. Водночас, в Україні

майже 28 млн. га обробляється морально та фізично застарілою технікою (72% комбайнів та 78% тракторів експлуатуються понад 20 років) [7].

Для аграрних підприємств важливим є питання оновлення технічних засобів. Нормативна потреба оновлення машинно-тракторного парку щороку складає 8-10 % від наявної техніки, а при урахуванні впровадження інвестиційних моделей розвитку АПК – 12-15 % [3].

Оновлення парку сільськогосподарської техніки в аграрних підприємствах України здійснюється дуже повільно. Причиною такого стану, перш за все, є фінансовий стан сільськогосподарських підприємств. Адже вони на придбання сільськогосподарської техніки можуть реінвестувати прибуток від власної діяльності. Значимість прибутковості діяльності в технічному оновленні аграрного сектору підтверджують дані рис.2. Однак через інфляційні процеси, незважаючи на позитивну тенденцію до зростання фінансових результатів діяльності, здатність до самостійного фінансування модернізації та оновлення сільськогосподарської техніки залишається проблематичною.

Рис.2. Вплив фінансових результатів та рентабельності діяльності аграрних підприємств на обсяги придбання сільськогосподарської техніки [6]

Водночас, оскільки в сільському господарстві фінансові результати діяльності залежать від сезонності, то закономірно, що їхня діяльність потребує фінансування протягом року і нова техніка аграріям необхідна в залежності від сезону, а це унеможливується без залучення зовнішніх джерел фінансування. Саме тому, однією з частин фінансового забезпечення та технічного оновлення підприємств виступає банківське кредитування. Аграрне кредитування, за спеціальними програмами, в загальному кредитному портфелі українських банків займає лише 7,6%, хоча в ключових вітчизняних банках, які розуміють перспективність саме розвитку аграрного кредитування, аграрні програми займають від 30% до 50% кредитного портфелю [8].

Українські аграрії сьогодні звертають увагу на сучасні технології. Аналіз ринку сільськогосподарської техніки від компанії «Pro-Consulting» (в листопаді 2020 року) показує, що на ньому домінує імпортна сільськогосподарська техніка. При цьому, хоча відсоток техніки українського виробництва за останні три роки зріс майже в два рази (в грошовому еквіваленті – до 33%), українські виробники випускають в основному техніку, яку можна застосовувати лише у великих аграрних підприємствах, а малопотужна техніка повністю імпортного виробництва [2]. В п'ятірку лідерів країн-постачальників сільгосптехніки входять Німеччина (25,4%), США (16,4%), Польща (8,5%), Китай (7,7%) та Нідерланди (6,6%) [1]. Україна стала імпортозалежною від зарубіжних виробників та постачальників сільськогосподарської техніки.

Для підтримки українських виробників сільгосптехніки та аграріїв в Україні працює державна програма підтримки «Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва», яка направлена на здешевлення (на 25%) придбання техніки та обладнання для сільського господарства вітчизняного виробництва.

У 2020 році в порівнянні з 2019 роком, в рамках цієї державної програми кількість придбаної сільськогосподарської техніки та обладнання для польових робіт українського виробництва скоротилася майже на 35%, а у грошовому виразі – в середньому на 33% по всім категоріям техніки. Так, за результатами

дії програми за 2020 рік, було придбано тракторів – 156 одиниць (в грошовому еквіваленті на 34% менше ніж у 2019 р.), комбайнів – 1 одиниця (– 98%), причіпних / самохідних оприскувачів – 479 од. (– 18%), сівалок – 1027 од. (– 4%), обладнання для внесення добрив / розкидачів – 429 од. (– 22%) та ґрунтообробної техніки – 4982 од. (– 24%). Причинами такого зниження закупівлі сільськогосподарської техніки є, як і загальна ситуація в аграрному секторі в цілому, пов'язана з впливом кліматичних та економічних факторів в умовах пандемії Covid-19, так і зростання вартості одиниці техніки в середньому на 16% [4].

На превеликий жаль, за останнє десятиріччя, у кращому випадку, тільки одне з семи агропідприємств скористалося державною програмою підтримки сільськогосподарських виробників [5]. Фінансове становище більшості аграрних підприємств України таке, що купувати нову сільськогосподарську техніку вони не мають можливості та купують вже вживану техніку з Німеччини, Польщі, США, Китаю та інших країн.

Таким чином, реалії сьогодення такі, що розвиток аграрного сектору України потребує прискореного технічного оновлення сільськогосподарського виробництва. Рівень доходів аграрних підприємств не може належним чином забезпечити необхідні темпи такого оновлення. Для вирішення проблеми технічного забезпечення аграрних підприємств України необхідно:

- впровадити організаційний механізм заохочення власників аграрних підприємств оновлювати сільськогосподарську техніку;
- обґрунтувати пріоритетні напрямки модернізації технічного забезпечення аграрних підприємств;
- розширити програми банківського кредитування для аграріїв, спростити процедуру отримання ними кредитів і знизити процентні ставки за аграрними кредитами;
- збільшити фінансування державних програм підтримки сільськогосподарських виробників, спрямованих на здешевлення кредитів;
- вдосконалити інформаційний простір інфраструктури ринку вживаної

сільськогосподарської техніки. Держава повинна сприяти його формуванню, впроваджуючи механізми та заходи для підтримки функціонування та моніторингу цього ринку;

- сприяти розширенню мережі сільськогосподарських обслуговуючих підприємств.

Реалізація зазначених пропозицій забезпечить модернізацію та оновлення технічної бази аграрних підприємств відповідно до вимог світових стандартів, що в свою чергу, позитивно вплине на розвиток аграрного сектору України в цілому.

Список використаних джерел

1. Агробізнес України. Інфографічний довідник 2019/20. *Latifundist.com*. URL: <https://agribusinessinukraine.com> (дата звернення 15.03.2021).
2. Аналіз ринку сільськогосподарської техніки України і Росії. 2020 рік. *Pro-Consulting*. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/rynok-selskoho-zyajstvennoj-tehniki-ukrainy-i-rossii-2020-god> (дата звернення 14.03.2021).
3. Захарчук О.В. Технічне забезпечення сільськогосподарських підприємств в Україні. *Економіка АПК*. 2019. № 2. С. 48–56 URL: http://eapk.org.ua/sites/default/files/eapk/2019/02/eapk_2019_2_p_48_56.pdf дата звернення 16.03.2021).
4. Купівля української техніки в рамках держпідтримки зменшилась на 35%. *Український клуб аграрного бізнесу*. URL: https://www.ucab.ua/ua/pres-sluzhba/novosti/kupivlya_ukrainskoi_tekhniki_v_ramkakh_derzhpidtrimki_zmenshilas_na_35/ (дата звернення 15.03.2021).
5. Лупенко Ю.О., Захарчук О.В., Могилова М.М. Наукове забезпечення техніко-технологічного оновлення аграрного виробництва в Україні. *Економіка АПК*. 2017. №5. С. 5 – 12.
6. Сільське господарство України: статистичний збірник за 2019 рік. *Державна служба статистики України*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ17_u.htm (дата звернення 16.03.2021).
7. Скоцик В.Є. Проблеми державної підтримки технічного забезпечення

сільськогосподарського виробництва: сучасний стан та проблеми вирішення.
Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип.14. С. 227 – 231.

8. Чигрин О., Івахненко О. Банківське кредитування аграрного сектора економіки. *Галицький економічний вісник*. 2020. Т. 64, № 3. С. 14 – 24. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.03.014 (дата звернення 16.03.2021).

Курочка Т.М.

студентка кафедри обліку і аудиту,

науковий керівник: к.е.н., доцент Акімова Т.В.

доцент кафедри обліку і аудиту,

Національна металургійна академія України

м. Дніпро

E-mail: akimova.kaf.ua@gmail.com

АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ З ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЬНО-РЕВІЗІЙНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

Прагнення України до євроінтеграції вимагає переходу української економіки до міжнародних стандартів господарювання. Це значно підсилює роль контролю в системі управління економікою держави [1]. Така роль контролю обумовлюється не тільки необхідністю запобігання неефективності витрачання коштів або розкраданню майна, особливо державного, а й сучасним ускладненням господарських і економічних зв'язків.

Контроль на усіх етапах розвитку країни відігравав дуже важливу роль, виступаючи одним з головних важелів ефективності управління та законності використання коштів та ресурсів держави [2]. Це є справедливим і для комерційних підприємств, які не використовують у своїй діяльності державні кошти. Керівництво таких суб'єктів господарювання також усвідомлює